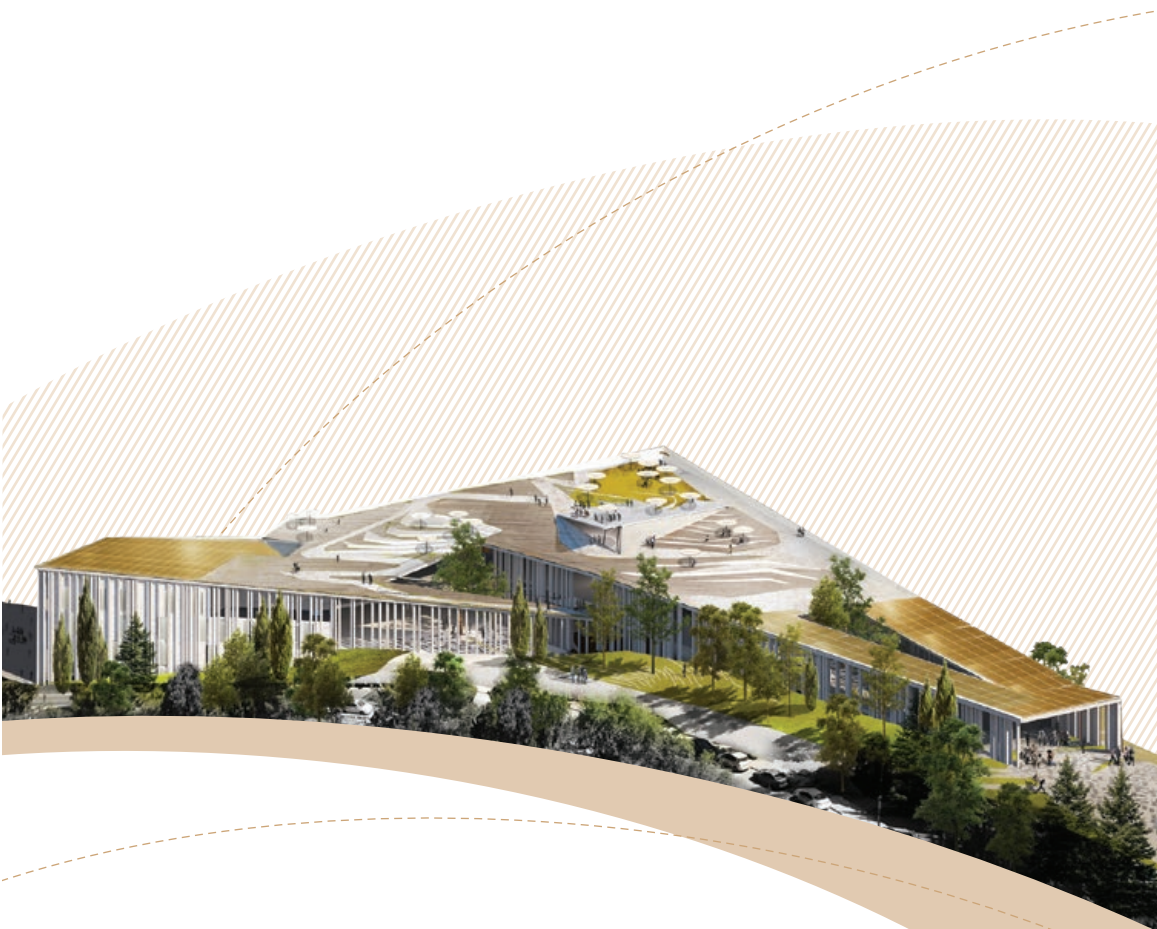

מבונה

האקדמיה ללשון העברית
בירושלים

האקדמיה
ללשון העברית

"העברית היא המלט התרבותי, כשם שהארץ היא המלט החומרי לאומה".

דוד בן־גוריון

בתוך שנים אחדות עתיד לקום בקריית הלאום בירושלים מנווה האקדמיה ללשון העברית. המנווה יהיה מעון וסמל ללשון העברית, לתרבות השופעת ממנה ולקולותיה הנשמעים בפינו בכל אתר ואתר ובכל רגע ורגע.

האקדמיה היא מוסד מוביל בחקר הלשון העברית ובטיפוחה. היא אוצרת ידע רב ויש לה משנה סדורה בענייני הלשון. אופייה הממלכתי מאפשר לה להוציא לפועל מיזמים ארוכי טווח ורחבי יריעה.

בהקמת המנווה תגשים האקדמיה את שליחותה הלאומית והממלכתית במלואה ותרחיב את פעילותה באופי ובהיקף: תייסד מכוני מחקר חדשים, תקים את המוזאון הלאומי לעברית, תפעיל מרכז למידה ותקיים אירועי תרבות. לצד אלה תמשיך האקדמיה להרחיב ולטפח את מפעליה הקיימים, ובהם מפעל המילון ההיסטורי ומרכז המידע המקוון.

האקדמיה פועלת לקידום הקמת המנווה בתמיכת ממשלת ישראל ועיריית ירושלים ובתיאום עם משרדי הממשלה המשותפים בוועדת ההיגוי להקמת המנווה.

החלטת הממשלה על הקמת "משכן ללשון העברית בירושלים"

ממשלת ישראל נענתה לאתגרים של האקדמיה ללשון העברית, ובישיבתה ביום ד' בכסלו תשע"ג, 18 בנובמבר 2012, החליטה על הקמת בית חדש לאקדמיה. בדברי ההסבר להחלטה נאמר:

תחיית הלשון העברית כשפת דיבור היא אחד ההישגים הבולטים בתחיית עם ישראל בארצו ויסוד מרכזי בהבטחת קיומו הלאומי. הממשלה רואה חשיבות לאומית בשימורה, בהתפתחותה, במחקרה ובשגשוגה של הלשון העברית, בהיותה רכיב מהותי ומרכזי בזוהות הלאומית והתרבותית של ישראל.

מתוך הכרה בחשיבות הלשון העברית לקיומה של המורשת היהודית, המפעל הציוני ותקומת ישראל וכדי להעצים את פעילותה של האקדמיה ללשון העברית, האמונה על פי חוק על הנחלתה של הלשון העברית לציבור וטיפוחה, מחליטה הממשלה לקדם את הקמת המשכן ללשון העברית בירושלים, שיאחד תחת קורת גג אחת את המוזאון ללשון העברית ואת בית האקדמיה ללשון העברית.

הבית החדש יאפשר לאקדמיה לפתח ולבסס פעילות ענפה ותוססת בשני עיסוקיה העיקריים: הענף המחקרי-אקדמי והענף הציבורי.

האקדמיה פועלת ברוח החלטת הממשלה, והיא הולכת ומקדמת את המיזם להקמת ביתה החדש שייקרא "מנווה האקדמיה ללשון העברית".*

* מנווה (בלי ניקוד: מנווה) הוא השם שבחרה האקדמיה לביתה החדש. השם "מנווה" מצטרף לשמות מוכרים יותר המשמשים לאותה המטרה: קריה (קמפוס), נווה, משכן, מעון. השם גזור מן השם נווה ושקול במשקלם של שמות דומים ששורשם משתייך לגזרת ל": מְנַוָּה, מְנַוָּה.

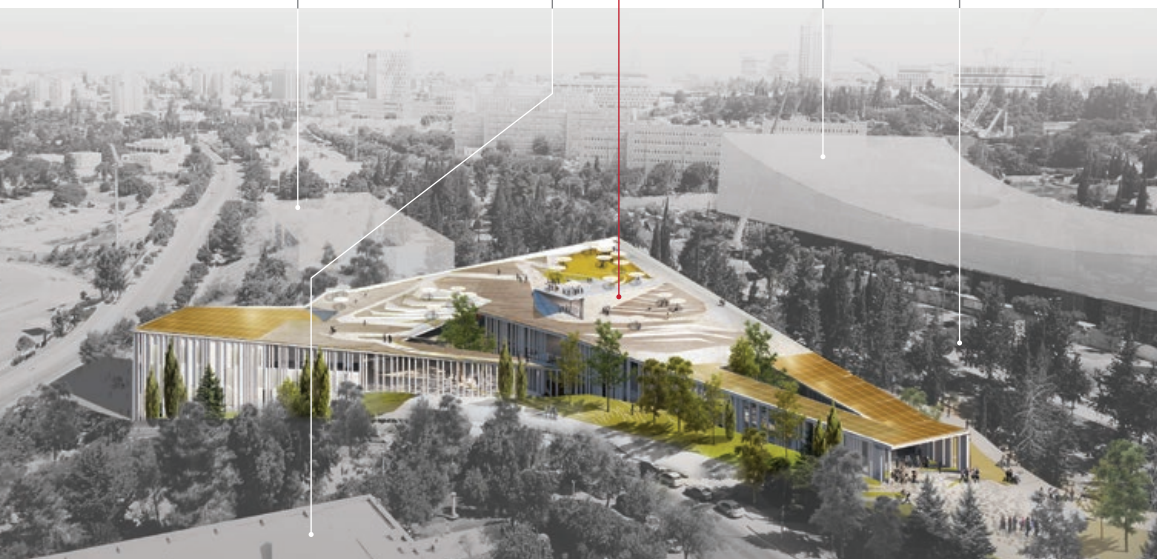
מנווה בלב קריית הלאום

מנווה האקדמיה ייבנה בלב קריית הלאום בירושלים, בצומת של מוסדות ממשל, תרבות, מדע והשכלה, שהאקדמיה נמנית עימם.

הצומת הזה – ובו כנסת ישראל, מוזאון ישראל, האוניברסיטה העברית, הספרייה הלאומית החדשה ועוד – נמצא בתנופת פיתוח והוא עתיד להיות מוקד משיכה לתושבי ירושלים ולרבבות תיירים מדי שנה.

תוכנית המנווה, שהדמיות שלה מעטרות את החוברת הזאת, תורמת לסביבה העירונית ומשתלבת היטב בתוכניות הפיתוח של האזור ובפעילות השוקקת שתהיה בו בעתיד. התוכנית מצטיינת בהתמקדות באדם וביצירת מבנה מזמין ופתוח, מבנה היוצר תחושה של רחבות ומאפשר מגוון מבטים ושימושים.

בזכות ערכים אלו של פתיחות ומקומיות זכה משרד האדריכלים מייזליץ-כסיף-רויטמן בתחרות הפומבית לתכנון המנווה, מתוך 100 הצעות שהוגשו לתחרות.

מחקר העברית והפעילות לציבור באכסניה אחת

במנווה יכונסו כל יחידות האקדמיה ומפעליה הן בזרוע המחקר שלה הן בזרוע הציבורית ויוקמו שתי יחידות גדולות ומרכזיות שפניהן אל הציבור: מזאון חדש לעברית ומרכז הדרכה ותרבות. היחידות האלה יהיו מוקד משיכה לקהל הרחב ויפגישו את המבקרים עם היבטים מרתקים ומסקרנים בשפה האנושית בכלל ובעברית בפרט. הפעילות לציבור במנווה תושבת על אדני הידע המדעי האצור באקדמיה והיא תשאב את כוח המשיכה שלה מסמכותה ומיוקרתה המדעית והציבורית של האקדמיה ללשון העברית.

למן הקמתה ביססה האקדמיה את מעמדה כמרכז לחקר הלשון העברית. בעשור האחרון לצד פעילותה המדעית הרחיבה האקדמיה והבליטה את פעילותה הפונה לציבור הרחב מתוך מטרה לקרב את דוברי העברית לשפתם ולתרבותם ולחבר אותם לעושרה ולחיוניותה של העברית. היום לאקדמיה עשייה ענפה המבוססת על קשר הדדי בינה ובין הציבור באמצעות המרשתת והרשתות החברתיות ובאמצעים אחרים.

מְכוּנֵי מַחְקָר חֲדָשִׁים

במנווה האקדמיה מתוכננים לקום מכוני מחקר חדשים: מכוני מחקר תחית הלשון העברית, מכוני מחקר המילונות העברית ומכוני מחקר העברית הישראלית. במכוני אלו יפעלו חוקרים מובילים בתחומם ויתארחו חוקרים מן הארץ ומחוץ לארץ לקידום מחקר העברית.

אַרְכִּיּוֹן הָאֲקָדְמִיָּה לְלִשׁוֹן הָעֵבְרִית

בארכיון האקדמיה אצורים מסמכים המתעדים את פעולות ועד הלשון ואת פעולות האקדמיה ללשון העברית מראשית דרכה, וכן נקלטו בו ארכיוניהם של אנשי לשון חשובים. הארכיון ילך ויתעשר בחומרים נוספים והוא יעשה למרכז לאומי לתולדות תחית העברית והתבססותה כלשון העם והמדינה.

אַרְכִּיּוֹן קוֹלִי

האקדמיה מחזיקה באוסף המרכז לחקר מסורות קהילות ישראל מיסודו של פרופ' שלמה מורג באוניברסיטה העברית. באוסף הקלטות נדירות של יותר מ-300 מסרנים מכ-30 ארצות – ממזרח וממערב – ומסורת קריאתם במקרא, במשנה, בתפילות ועוד. ההקלטות הונגשו לציבור באמצעות אתר ייעודי.

נוסף על האוסף הזה האקדמיה מחזיקה באוסף ציפורה ואהרן בר-אדון לתולדות תחית הלשון העברית. אוסף יחיד ומיוחד זה יעמוד גם הוא לרשות הציבור והחוקרים לצורכי עיון ומחקר.

הַכּוּוֹנַת הַלִּשׁוֹן וּמַחְקָר הָעֵבְרִית

הַכּוּוֹנַת הַלִּשׁוֹן

תפקיד האקדמיה לכוון את התפתחות הלשון העברית על יסוד חקר הלשון לתקופותיה ולענפיה. חברי האקדמיה משתתפים בוועדות קבע בתחום המינוח והדקדוק ובוועדות מינוח מקצועיות המכינות מילונים מקצועיים בכל תחומי החיים. הצעות הוועדות מובאות לאישור מליאת האקדמיה.

מַפְעֵל הַמִּילוֹן הַהִיסְטוֹרִי

מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית הוא מפעל לאומי. תכליתו לחבר מילון מדעי היסטורי שיהיה המילון המוסמך ביותר ללשון העברית על כל תקופותיה.

לצורך הבנת גלגולי השימוש במילים, חוקרי המפעל תיעדו וניתחו במשך עשרות שנים כמעט את כל החיבורים העבריים שבנמצא מימי המקרא ועד המאה ה-11, וכעת הם עמלים על השלמת מבוחר גדול מן החיבורים עד המאה ה-20. החיבורים המנותחים עומדים לרשות הציבור באתר "מאגרים" במבנה של קונקורדנציית ענק, והם מעין ארכיון של אוצר המילים העברי ושל היצירה העברית לדורותיה.

בשנים הבאות האקדמיה תלך ותרחיב את טווח התיעוד של מפעל המילון עד לעברית בת זמננו, ותקים את מערכת המילון ההיסטורי לכתיבת ערכי המילון.

אִירוֹ אוֹ יִירוֹ? אוֹ יִירוֹ?

שֵׁם הַמְטָבַע	שֵׁם הַיְבִשֶׁת	
אִירוֹ	אִירֹפָה	בִּגְרֵמִיַּת
יִירוֹ	יִירוֹפָה	בְּרוּסִיַּת
יִרוֹ	יִרוֹפָה	בְּאֻנְגָּלִית
אִירוֹ	אִירֹפָה	בְּעִבְרִית

אַרְבַּעַת מִלִּיּוֹן מִנּוֹת חִסּוֹן וְלֹא "אַרְבַּע"

הַיְסוּדָה לְלִשׁוֹן הָעִבְרִית

מַחַר תְּזַרַח הַשֶּׁמֶשׁ אוֹ מַחַר הַשֶּׁמֶשׁ תְּזַרַח?

מַה הַהִבְדָּל בֵּינָם מַחוּשׁ לְמַשׁוּשׁ?

שֵׁמוֹת וּמִשְׁמַעוּיּוֹת

תְּכַלֵּךְ
עֵבֶרָה
קֶדֶס
קֶדֶד

אֵינִי נֹכַח לְאַתֵּר בְּמִרְשֶׁתְּךָ הָאֵתֵר:

קֹקִיָּה
אִפְשֵׁר עֹגֵינִית???

אַחֲרֵי הַגֶּשֶׁם - יֵשׁ שְׁלוּלִית
אַחֲרֵי הַשֶּׁלֶג - יֵשׁ שְׁלוּגִית!

הָאֵל לְחַמָּא עֵנִיָּה דִּי אֶכְלוּ
אֶבְהַתְנָא בְּאַרְעָא דְמַצְרַיִם

מִצִּיפּוּרֵי אֶרְצֵנוּ

דְּדוֹר
צֹפִית
שְׁלֶדָג
שְׁקֻנָּאִי
עֶגוֹר
שְׁקֵלָה

הַנְּגִשֶׁת הַמִּידַע

מִרְכֵּז מִידַע מְקוּוֹן לְלִשׁוֹן הָעִבְרִית

מִרְכֵּז מִידַע מְקוּוֹן עַל הַמִּילָה הָעִבְרִית עוֹמֵד לְרִשׁוֹת הַצִּיבוֹר בְּאַתֵּר הַאֲקַדְמִיָּה וְהַמִּידַע בּוֹ נֹאסֵף מְכֹל מֵאֲגָרֵי הַנְּתוּנִים שֶׁל הַאֲקַדְמִיָּה. בְּלִבֵּת הַמִּרְכֵּז עוֹמְדִים הָעֵרְכִים הָעִבְרִיִּים - מִילִים וְצִירוּפִים - וְלֵהֶם מוּבְאִים כְּתִיב תְּקִינִי, מִידַע דְּקֹדֵק, הַגְּדָרָה מִילוּנִית, נְטִיַּת הַפּוֹעַל וְהַשֵּׁם, הַשִּׁימוּשׁ בְּמִילָה לְאוֹרֵךְ הַדּוֹרוֹת, הַמוֹנַחִים הַמְקַצְעִים שֶׁנִּקְבְּעוּ בְּאֲקַדְמִיָּה וְהַמִּילָה מִשְׁמַשֶּׁת בֵּהֶם, הַחֲלָטוֹת הַאֲקַדְמִיָּה הַקְּשׁוּרוֹת לְמִילָה, וְכֵן מֵאֲמָרִים קְצָרִים וְשִׁפְעֵי שֶׁל טִקְסָטִים מֵרַחֲבֵי דַעַת מִן הַרְשׁוּמוֹת הַמִּתְפַּרְסְמוֹת בְּאַתֵּר.

אַתֵּר הַאֲקַדְמִיָּה מִשְׁמַשׁ מְקוֹר מִידַע אֲמִין וּמוֹסַמֵךְ מִמְשַׁרְתְּ עֲשָׂרוֹת אֲלָפֵי גוּלָּשִׁים מְדֵי יוֹם. הַאֲקַדְמִיָּה פּוֹעֶלֶת לְהַרְחִיב אֶת מֵאֲגָרֵי הַמִּידַע שֶׁלָּהּ וּלְשַׁכְּלֵל אֶת מַסְדֵי הַנְּתוּנִים וְאֶת הַשִּׁירוּתִים הַמְקוּוּנִים לְצִיבוֹר הַרְחָב.

הַקְּשֵׁר הַיִּשִּׁיר עִם הַצִּיבוֹר

הַאֲקַדְמִיָּה פּוֹנָה אֶל צִיבוֹר הַמִּתְעַנֵּינִים וּמִשְׁתַּפֵּת מִידַע עַל הַלִּשׁוֹן הָעִבְרִית בְּשִׁלְל עֲרוּצִים: עֲשָׂרוֹת אֲלָפֵי שׁוֹחֲרֵי עִבְרִית מְנוּיִים עַל אִיגֶרֶת הַמִּידַע שֶׁל הַאֲקַדְמִיָּה, מֵאוֹת אֲלָפִים מְכֹל הַגִּילִים עוֹקְבִים אַחֵר פְּרָסוּמֵי הַאֲקַדְמִיָּה בְּרִשְׁתוֹת הַחֲבֵרְתִיּוֹת - פִּיִּסְבּוּק, אִינְסְטֵגְרָם, טוּוִיטֵר וְטִיקְטוּק - וְכֹלֵי תְּקִשׁוּרַת מִשְׁתַּפִּים פְּעוּלָה עִם הַאֲקַדְמִיָּה בְּמִיזְמִים מִיּוֹחֲדִים הַמְּגִיעִים לְתַפּוּצָה רְחֹבָה. נּוֹסֵף עַל כָּל אֵלֶּה עוֹבְדֵי הַאֲקַדְמִיָּה שׁוֹקְדִים וּמִשִּׁיבִים תְּשׁוּבוֹת מְקַצְעוּיּוֹת לְאֲלָפֵי שְׁאֵלוֹת הַמוֹפְנוֹת לְאֲקַדְמִיָּה מְדֵי חוֹדֶשׁ.

הַאֲקַדְמִיָּה מֵרַחֲבִיבָה אֶת פְּעִילוֹתֶיהָ זֹאת כָּל הַעֵת, וְהִיא שׁוֹאֶפֶת לְהַגִּיעַ לְקַהְלֵים נּוֹסְפִים בְּאַרְץ וּבַחוּ"ל, וְכֵן לְהַעֲמִיק אֶת הַקְּשֵׁר עִם הַצִּיבוֹר בְּאַמְצָעוֹת מִרְכֵּז הַהֲדָרָה וְהַמוֹזָאוֹן שִׁיבְנוּ בְּמִנוּחָה.

מרכז הדרכה ותרבות

מרכז ההדרכה והתרבות, ובו כיתות ואודיטוריום, יאגד את כלל הפעילויות למבקרים באקדמיה. במנווה תוכל האקדמיה לקיים פעילות הדרכה ותרבות ענפה ולארך כינוסים מדעיים ברווחה בביתה.

הדרכה לקבוצות - במרכז יבקרו קבוצות מאורגנות של בני נוער, צעירים ומבוגרים. לקבוצות יוצעו פעילויות של לימוד והעשרה באמצעים חווייתיים בני הזמן. מטרת הפעילות להפגיש את המשתתפים עם שאלות על העברית ועל מקומה בחיי היום-יום ובחיי התרבות שלנו באמצעות חוויית חקר מהנה.

בית למורי העברית - האקדמיה שואפת להיות בית למורים ללשון העברית, לפתח השתלמויות מורים בבית האקדמיה והשתלמויות מקוונות ולהציע יחידות לימוד ייחודיות. המנחים והמרצים יהיו מומחי האקדמיה.

השתלמויות וימי עיון - האקדמיה מקיימת השתלמויות, ימי עיון והרצאות העשרה בנושאים נבחרים בלשון העברית בהובלת מרצים מומחים מן האקדמיה. פעילות זו מיועדת לאנשי מקצוע ולמתעניינים, והמעבר למנווה יאפשר את הרחבתה.

אירועי תרבות - במנווה ייערכו דרך שגרה אירועי תרבות לקהל הרחב. באירועים ישולבו הרצאות קצרות, רבי-שיח והופעות של אומנים, ובמרכזם תעמוד העברית כשפת תרבות. אירועי האקדמיה לציון יום העברית הנערכים מדי שנה יתקיימו בכל שטחי המנווה ברוב עם.

כינוסים מדעיים - האקדמיה מקיימת כינוסים מדעיים שנתיים בהשתתפות מיטב החוקרים בלשון העברית מן הארץ ומן העולם. כינוסים אלו מבססים את מעמדה של האקדמיה כמכון מחקר ראשון במעלה של הלשון העברית.

מוזאון הלשון העברית

העברית – סיפור על רצף וחיידוש

העברית היא הרֶכֶּבֶת הנושאת את מטען ההיסטוריה היהודית והתרבות העברית מתחנה לתחנה בתחנות הזמן של עמנו. היא לשונם של ישראלים ויהודים בכל העולם, היא לשון עתיקה ולשון חדשה, לשון התפילה ולשון המדע, לשונם של ילדים ולשונם של סופרים ומשוררים. מאז ועד עתה העברית מלווה אותנו בתחנות חיינו ומשמיעה סיפור על רצף וחיידוש, על מסורות ותמורות.

פרקים מן הסיפור הזה יסופרו במוזאון העברית בירושלים. האקדמיה ללשון העברית תקים את מוזאון העברית – מוזאון ראשון מסוגו – ותציג באמצעותו בפעם הראשונה תמונה חזותית, צלילית וחוייתית של העברית על שלל תחומיה והתחומים הסמוכים לה, תמונה המבוססת על היסודות האיתנים של המחקר המדעי.

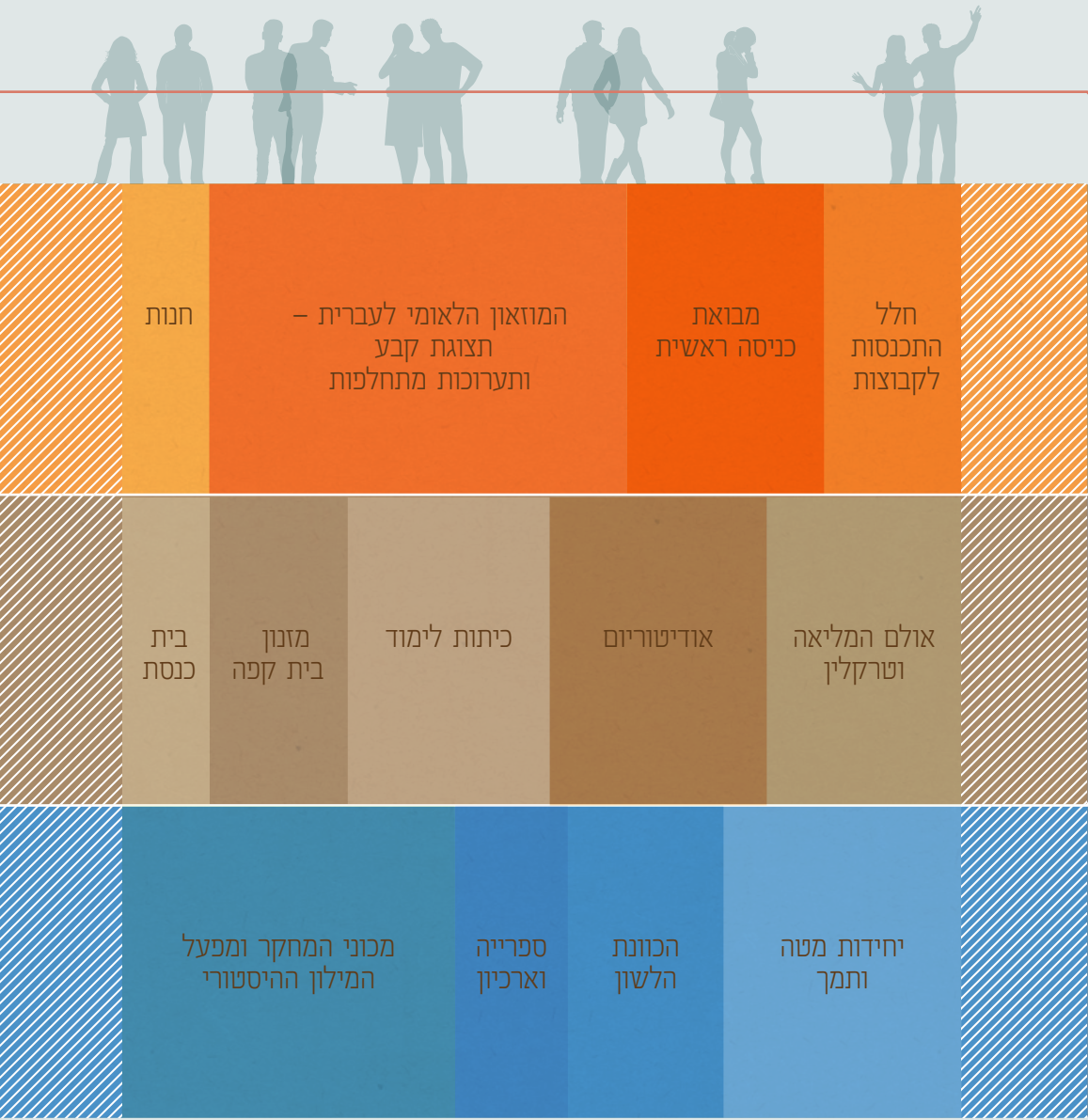

חווית הביקור במוזאון

מבקרים מהארץ ומרחבי העולם יזכו במוזאון למבט מעמיק ומקורי על העברית בהקשר תרבותי רחב ולהיכרות עם גלגולי העברית בזמן ובמרחב, עם העברית בת ימינו ועם היבטים לשוניים כלליים.

המוזאון ייצור תחושת הזדהות וגאווה אצל דוברי העברית ויחבר את הקהל שאינו דובר עברית לסיפור הייחודי של העברית. המוזאון יפגיש את העיסוק המדעי בשפה עם המציאות הלשונית הן באמצעות דרכי התצוגה הן באמצעות השתלבות במרחב הציבורי. המוזאון יעניק לבאים בשעריו חוויה של קשב, הגות, יצירה ומשחק, והוא יעורר סקרנות ופליאה מתוך התבוננות חדשה בשפה העברית במלוא עושרה ובנושאים שהיא מעלה.

החוויה המוזיאלית תגלוש אל מוקדי משיכה בשטחי החוץ של המנווה כגון האכסדרה המוליכה אל מבואת המוזאון, טיילת הגג הפתוחה לנוף, 'מצפור קולי' המעורר לקשב אל ריבוי הלשונות והקהילות בירושלים ומיצג לילי תחת כיפת השמיים.

סיכום השטחים לפי יעד המשתמשים:

שטח ברטו במ"ר	שטח נטו במ"ר	
כ־3,700	כ־2,500	שטחים ציבוריים
כ־1,800	כ־1,200	שטחים משותפים
כ־3,500	כ־1,900	שטחים לעובדים
כ־9,000	כ־5,600	סך הכול

תקציב התכנון וההקמה של המנווה (אומדן ראשוני)
200 מיליון ש"ח

האקדמיה פועלת
בסיוע אנשי חזון ומעשה
לקידום המהלכים להקמת
המנווה עד להשלמתם
בשנים הקרובות.
הצטרפו אלינו.

דברי סיום

הקמת המנווה תאפשר לאקדמיה להגשים את שליחותה הלאומית והממלכתית ולספר את סיפורה של העברית – סיפור על רצף וחינוך, על מסורות ותמורות.

"באמצעות השפה, ודרכה, עוברת המורשת התרבותית של עם מדור לדור המילים – הן שנושאות בתוכן, מאב לבן, את התכונות ואת סימני האופי של העם, את ניסיונו המצטבר – כמו גנים בזרע החיטה או בזרע האדם. אתה משמיע מילה, משפט, והם מהדהדים מקצה אחד לקצה שני של דברי ימי עמך מקדמת דנא ועד היום הזה. אתה אומר 'רוח' בעברית, שמשמעה גל אוויר, ונשמה, ושיד, ואלוהים – ורוחות מכל הזמנים באות אליך: מאז ימי בראשית, כש'רוח אלוהים היתה מרחפת על פני המים', ועד הרוחות החמות הנושבות היום במרחבי הנגב" (אהרן מגד, "המורשת התרבותית והלשונית", תשל"ה).

האקדמיה ללשון העברית

קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401

דואר אלקטרוני: ivrit@hebrew-academy.org.il

טלפון: 02-6493555 | פקס: 02-5617065

אתר במרשתת: hebrew-academy.org.il